

28. marts 2017

J.nr. 20155000037

ADA

Underanmeldelse for arbejdsulykker - beregning baseret på Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse 2. kvartal 2013

Sammenfatning

Underanmeldelsen af anmeldeligtige arbejdsulykker til Arbejdstilsynet belyses ved at sammenholde antallet af selvrapporterede anmeldeligtige arbejdsulykker i Danmark Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU) med antallet anmeldte tilfælde til Arbejdstilsynet.

Undersøgelsen viser, at for 15-64-årige lønmodtagere er underanmeldelsen af anmeldeligtige arbejdsulykker 46 pct. (39-52 pct.). Dette svarer til niveauet for underanmeldelser fundet i undersøgelser af skadestuebehandlede arbejdsulykker.

For 15-64-årige lønmodtagere er der ikke fundet forskel i underanmeldelsen mellem mænd og kvinder.

For aldersgruppen 18-24-årige lønmodtagere er der en statistisk signifikant højere underanmeldelse sammenlignet med 40-49-årige, mens der for øvrige aldersgrupper ikke er signifikante forskelle i underanmeldelsen.

Undersøgelsen peger på forskelle i underanmeldelsen afhængig af branchegruppe, men resultaterne er ikke statistisk signifikante. Der er heller ikke fundet signifikante forskelle i underanmeldelsen mellem den offentlige og den private sektor

Analysen viser en statistisk signifikant lavere underanmeldelse af arbejdsulykker med fravær under én måned sammenlignet med arbejdsulykker med fravær over én måned. Dette resultat er bemærkelsesværdigt da forventningen var, at de mest alvorlige arbejdsulykker ville være behæftet med den laveste underanmeldelse. Manglende validitet i målingen af fraværets længde i AKU kan være en medvirkende til dette resultat.

Det vurderes på det foreliggende grundlag, at de stillede spørgsmål i AKU giver en relativ valid måling af tilskadekomst ved en arbejdsrelateret ulykke samt et konservativt estimat af underanmeldelsen af anmeldeligtige arbejdsulykker til Arbejdstilsynet. Da arbejdsulykker er en relativ sjælden hændelse, og estimaterne ved en stikprøvebaseret spørgeskemaundersøgelse derfor er behæftet en betydelig usikkerhed, har det kun i mindre grad været muligt at vise statistisk sikre forskelle i underanmeldelse mellem undergrupper.

Formål

Analysen har til formål at undersøge omfanget af underanmeldelse af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, herunder om underanmeldelsen varierer afhængig af køn, alder, branche, sektor og længden af fraværet. Underanmeldelsen belyses ved at sammenholde antallet af anmeldte tilfælde til Arbejdstilsynet med antallet af selvrapporterede tilfælde i Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse i 2. kvartal 2013.

Baggrund

De seneste år er der blevet anmeldt ca. 41.000 arbejdsulykker om året til Arbejdstilsynet. Det er arbejdsgiverens pligt at anmelde arbejdsulykker, der fører til arbejdsudygtighed for tilskadekomne i én dag eller mere ud over tilskadekomstdagen. De seneste undersøgelser af omfanget af underanmeldelse er baseret på oplysninger om skadestuekontakter efter arbejdsulykker. I disse undersøgelser er fundet, at mellem 48 og 56 pct. af de behandlede tilfælde, som vurderes kan have ført til fravær fra arbejdet og dermed er anmeldte, ikke er blevet anmeldt til Arbejdstilsynet¹². Ikke alle arbejdsulykker fører til kontakt til en skadestue, det afhænger bl.a. af skadens karakter. Der foreligger ikke nyere undersøgelser, som belyser omfanget af underanmeldelsen af disse tilfælde.

I nærværende notat undersøges underanmeldelsen af arbejdsulykker ved hjælp af data indsamlet i Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse (AKU). AKU, som er en stikprøvebaseret interviewundersøgelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet, indeholdt i 2. kvartal 2013 et modul om arbejdsulykker og arbejdsrelaterede helbredsproblemer. Modulet blev medfinansieret af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), og Arbejdstilsynet har efter aftale med NFA fået adgang til data i Danmarks Statistik (DST) med henblik på nærværende undersøgelse, hvor antallet af rapporterede anmeldte arbejdsulykker i AKU vil blive sammenholdt med antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet.

Metode

AKU er en kvartalsvis telefoninterviewundersøgelse foretaget af DST til belysning af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet med henblik på at opgøre, hvor mange der er beskæftigede, arbejdsløse eller uden for arbejdsstyrken. Dertil indeholder undersøgelsen bl.a. oplysninger om branche for beskæftigede. AKU er det danske bidrag til Eurostats Labour Force Survey, og data indsamles og bearbejdes efter ensartede principper i alle EU-lande.

AKU er baseret på en kvartalsvis stikprøve i befolkningen i Danmark på ca. 40.000 personer i alderen 15-74 år med bosættelse i Danmark. Det gennemsnitlige bortfald

¹ Udredning af årsager til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker 1996-2010 - en registerbaseret undersøgelse. Binger U, Dyreborg J, Hansen JV, Thomsen BL. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2013. ISBN 978-87-7904-260-5

² Underrapportering af arbejdsulykker. LO-rapport, version 2.0: En ny vinkel på underrapportering. Lander F, Nielsen KJ, Rasmussen K, Lauritsen JM. Landsorganisationen i Danmark, 2015. ISBN-elektronisk: 978-87-7735-348-2

er ca. 15 pct. som følge af især tilvalg af forskerbeskyttelse³ men også dødsfald eller udvandring. Typisk opnås svar fra 63-68 pct. af den resterende gruppe. For AKU 2. kvartal 2013, som anvendes i denne undersøgelse, var det samlede bortfald 48 pct. Dermed er det samlede bortfald lidt højere end typisk for AKU.

Spørgsmålene i ad-hoc modulet i 2. kvartal 2013 om arbejdsulykker og arbejdsrelaterede helbredsproblemer er blevet stillet til personer, der oplyser, at de er i beskæftigelse i referenceugen, alternativt personer, der oplyser, at de har været i beskæftigelse inden for det sidste år. Beskæftigede kategoriseres i status som lønmodtager, selvstændig, medhjælpende ægtefælle eller ulønnet medarbejder i familiedlems virksomhed. AKU har et bredt beskæftigelsesbegreb, idet beskæftigede er personer, der har haft mindst en times lønnet arbejde i referenceugen.

Da AKU er en stikprøvebaseret undersøgelse opregnes svarerne ved hjælp af vægte leveret af DST til at afspejle undersøgelsespopulationens sammensætning. Måleenheden er antal personer, som ifølge DST's retningslinjer for publicering af data, afrundes til hele tusinde⁴. Retningslinjerne siger derudover, at vægtede tal under 4.000 ikke publiceres, da disse i langt de fleste tilfælde er baseret på få observationer. Vægtede tal mellem 4.000-7.000 skal publiceres med en advarsel, da der her også er risiko for, at tallene er baseret på få observationer. Alle tal fra AKU, inklusiv konfidensintervaller, er derfor i det følgende afrundet til nærmeste 1.000, inden der bliver lavet yderligere beregninger og sammenligninger med anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet⁵.

Til brug for sammenligningen med rapporteringen af anmeldepligtige arbejdsulykker i AKU er anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet afgrænset til de tilfælde, som er sket inden for et år før 2. kvartal 2013. I AKU er det alene muligt at opgøre, hvor mange beskæftigede, der er kommet til skade efter en arbejdsulykke, men ikke hvor mange gange, og derfor foretages tilsvarende en opgørelse af hvor mange personer, der har fået anmeldt mindst én arbejdsulykke. Anmeldte arbejdsulykker er endvidere kørt sammen med DST's registre Beskæftigelse for lønmodtagere (BFL), for at identificere personer med lønudbetalinger. De i analysen anvendte branche- og sektoroplysninger for arbejdsstedet stammer også fra BFL.

Forbehold

I analysen sammenholdes oplysninger indsamlet ved to forskellige metoder, og der må derfor tages forbehold for, at disse, fx oplysninger om branche og beskæftigelsesstatus, ikke nødvendigvis vil være identiske i de to datakilder.

³ I Danmark har der været mulighed for aktivt at vælge, at man ikke ønsker at modtage henvendelser om statistiske og videnskabelige undersøgelser, hvor CPR leverer oplysninger. Denne mulighed er dog ophævet med tilbagevirkende kraft fra pr. 1. april 2014 <https://cpr.dk/borgere/beskyttelser-i-cpr/>.

⁴ <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/metode/aku-arbejdskraftundersoegelsen>

⁵ Alle beregninger er derfor lavet på afrundede tal. Konsekvensen for de beregnede procenttal er, at de kan afvige med op til to procentpoint i forhold til en beregning baseret på ikke afrundede tal. Afvigelseerne findes ved beregninger på undergrupper.

Derudover er der knyttet en vis usikkerhed til data indsamlet ved hjælp af spørgeskemaer, herunder forståelsen af spørgsmålet, og især i forhold til spørgsmål, hvor der spørges retrospektivt. Såvel oplysninger om hvorvidt personen har været ude for en arbejdsulykke, som hvorvidt der er tale om en anmeldepligtig arbejdsulykke samt fraværets længde, der bestemmes ud fra respondenternes egne oplysninger om fravær i forbindelse med arbejdsulykken, vil være behæftet med usikkerhed, som må accepteres i forbindelse med analysen.

Oplysninger om fraværets længde i AKU sammenholdes med oplysninger om forventet fravær for anmeldte arbejdsulykker, og der skelnes mellem fravær under og over én måned. Ved anmeldelse af arbejdsulykker skal det forventede fravær angives på anmeldetidspunktet og oplysningen vurderes at være behæftet med usikkerhed. I nærværende analyse er antallet af anmeldte arbejdsulykker med et forventet fravær over én måned derfor valideret ved anvendelse af oplysninger om sygedagpengeudbetalinger ved fravær over 30 dage. Analysen viser, at antallet af anmeldte arbejdsulykker blandt 15-64-årige lønmodtagere med et forventet fravær over én måned ikke afviger væsentligt fra antallet af arbejdsulykker, der kan relateres til en sygedagpengeudbetaling med over 30 dages fravær⁶ (tabel 8 i appendiks).

Endelig bemærkes metodeforskellen i opgørelsen af branche. Mens brancheopdelingen af anmeldte arbejdsulykker i Arbejdstilsynets Ulykkesregister er baseret på registeroplysninger for arbejdsstedet på ulykkestidspunktet ifølge DST's BFL-register, er brancheoplysningerne i AKU indhentet på basis af selvrapporterede oplysninger om arbejdsstedets adresse og type

I appendiks findes yderligere beskrivelser af datagrundlag.

Analyseresultater

Beregninger baseret på Arbejdskraftundersøgelsen for 2. kvartal 2013 viser, at 110.000 personer (100.000-120.000) i alderen 15-64 år har været udsat for mindst én arbejdsulykke inden for det sidste år. Heraf har 68.000 personer (60.000-75.000) været udsat for mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke, dvs. en ulykke hvor fraværet har været mindst en dag udover tilskadekomstdagen. Ser man kun på lønmodtagere har 64.000 personer (57.000-72.000) været udsat for mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke inden for det sidste år.

En opgørelse fra Arbejdstilsynets Ulykkesregister viser, at, i perioden 2. kvartal 2012-1. kvartal 2013 fik 38.464 personer i alderen 15-64 år anmeldt mindst én arbejdsulykke til Arbejdstilsynet, heraf 34.646 anmeldelser fra personer, der har status af lønmodtager ifølge BFL.

Sammenholder man tallene mellem AKU og Arbejdstilsynets Ulykkesregister anmeldes 57 pct. (51-64 pct.) af alle anmeldepligtige arbejdsulykker. For lønmodta-

⁶ Dette gælder alene for antallet af tilfælde. For den enkelte arbejdsulykke er der ikke nødvendigvis overensstemmelse mellem forventet fravær og oplysninger om sygedagpengeudbetalinger.

gere er anmeldelsesprocenten 54 pct. (48-61 pct.) (tabel 1). Dette svarer til en underanmeldelse på 46 pct. (39-52 pct.) for lønmodtagere.

Tabel 1: Antal 15-64-årige med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke jf. Arbejdstilsynets Ulykkesregister og Arbejdskraftundersøgelsen

	AT	Arbejdskraftundersøgelsen		Andel anmeldte	
		Antal	95 % konfidensinterval	Procent	95 % konfidensinterval
Alle	38.464	68.000	60.000;75.000	57	51;64
Heraf lønmodtagere	34.646	64.000	57.000;72.000	54	48;61

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister, Danmarks Statiks Arbejdskraftundersøgelsen og Beskæftigelse for lønmodtagere

Køn og alder

Anmeldelsesprocenterne for mænd respektive kvinder er begge 54 pct., med en forskydning af konfidensintervallerne på et procentpoint (tabel 2). Resultaterne viser således, at der statistisk set ikke er forskel i anmeldelsesprocenterne, når der opdeles på køn.

Tabel 2: Antal 15-64-årige lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke jf. Arbejdstilsynets Ulykkesregister og Arbejdskraftundersøgelse fordelt på køn

	AT	Arbejdskraftundersøgelsen		Andel anmeldte	
		Antal	95 % konfidensinterval	Procent	95 % konfidensinterval
Mand	20.035	37.000	31.000;43.000	54	47;65
Kvinde	14.611	27.000	23.000;32.000	54	46;64

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister, Danmarks Statiks Arbejdskraftundersøgelsen og Beskæftigelse for lønmodtagere

En fordeling af lønmodtagere i AKU med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke på aldersgrupper medfører en betydelig stigning i usikkerheden for estimerne. Der er endvidere for få observationer blandt de 15-17-årige og for 60-64 år og derover til at resultaterne kan rapporteres.

Blandt de 18-24-årige ses den laveste anmeldeprocent på 31 pct. (25-46 pct.) og herefter øges anmeldeprocenten med alderen til 78 pct. (63-100 pct.) for de 40-49-årige (tabel 3). For de 50-59-årige er den igen lavere og på 51 pct. (43-67 pct.). Der er dog alene en statistisk signifikant forskel mellem anmeldelsesprocenter for 18-24-årige og de 40-49-årige. Det bemærkes, at for de 40-49-årige overstiger det øvre konfidensinterval for anmeldeprocenten reelt 100 pct. For aldersgruppen kan der ikke med sikkerhed vises en underanmeldelse af arbejdsulykker, da det anmeldte antal arbejdsulykker ligger inden for konfidensintervallet af rapporterede tilfælde i

AKU. Resultatet vurderes at måtte tilskrives usikkerheder forbundet med AKU og ved sammenligninger af de to datakilder om arbejdsulykker.

Tabel 3: Antal 15-64-årige lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke jf. Arbejdstilsynets Ulykkesregister og Arbejdskraftundersøgelsen fordelt på aldersgruppe

	AT	Arbejdskraftundersøgelsen		Andel anmeldte	
		Antal	95 % konfidensinterval	Procent	95 % konfidensinterval
15-17 år*	371	-	-	-	-
18-24 år	3.708	12.000	8.000;15.000	31	25;46
25-29 år	3.127	7.000	4.000;10.000	45	31;78
30-39 år	7.554	14.000	10.000;18.000	54	42;76
40-49 år	9.378	12.000	9.000;15.000	78	63;100
50-59 år	8.673	17.000	13.000;20.000	51	43;67
60-64 år*	1.835	-	-	-	-

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister, Danmarks Statiks Arbejdskraftundersøgelse og Beskæftigelse for lønmodtagere

* DSTs retningslinjer for brug af AKU data betyder, at der ikke kan oplyses AKU resultater grundet få observationer (under 4.000 observationer).

Branchegrupper

En fordeling af lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke i AKU på Arbejdstilsynets 10 branchegrupper medfører også øget usikkerhed for estimerne. Resultaterne peger på, at der kan være forskelle i anmeldeprocenten afhængig af branchegruppe, men resultaterne er ikke statistisk signifikante.

For de to branchegrupper *Landbrug* og *Sundhedsområdet* er der for få observationer til at resultaterne kan rapporteres (tabel 4). For de fire branchegrupper *Transport*, *Kontor og kommunikation*, *Uddannelse og forskning* samt *Anden offentlig Service*, er antallet af observationer så lave, at resultaterne er forbundet med stor usikkerhed.

For de resterende fire branchegrupper varierer anmeldeprocenten mellem 67 pct. (48-89 pct.) for *Detail og service* henholdsvis 66 pct. (49-91 pct.) for *Socialområdet* og 57 pct. (45-78 pct.) for *Industri og forsyning* henholdsvis 51 pct. (37-82 pct.) for *Bygge og anlæg*. Der er statistisk set ikke forskel i anmeldeprocenten mellem de fire branchegrupper.

Tabel 4: Antal 15-64-årige lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke jf. Arbejdstilsynets Ulykkesregister og Arbejdskraftundersøgelsen fordelt på branchegruppe (AT10)⁷

	AT	Arbejdskraftundersøgelsen		Andel anmeldte	
		Antal	95 % konfidensinterval	Procent	95 % konfidensinterval
Landbrug*	652	-	-	-	-
Industri og forsyning	6.262	11.000	8.000;14.000	57	78
Bygge og anlæg	4.112	8.000	5.000;11.000	51	37;82
Detail og service	5.321	8.000	6.000;11.000	67	48;89
Transport**	2.996	6.000	3.000;8.000	50	37;100
Kontor og kommunikation**	2.092	5.000	3.000;7.000	42	30;70
Socialområdet	7.309	11.000	8.000;15.000	66	49;91
Sundhedsområdet*	1.757	-	-	-	-
Uddannelse og forskning**	2.010	4.000	2.000;6.000	50	34;100
Anden offentlig service**	2.135	7.000	4.000;9.000	31	24;53

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister, Danmarks Statiks Arbejdskraftundersøgelsen og Beskæftigelse for lønmodtagere

* DSTs retningslinjer for brug af AKU data betyder, at der ikke kan oplyses AKU resultater grundet få observationer (under 4.000 observationer).

** Jf. DSTs retningslinjer for brug af AKU data: Der er usikkerhed forbundet med tallene grundet få observationer (mellem 4.000-7.000).

Offentlig og privat sektor

En fordeling af lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke i AKU efter om, de er ansat i den offentlige eller private sektor, viser, at der statistisk set ikke er forskel i anmeldelsesprocenterne for henholdsvis den private og den offentlige sektor. Anmeldelsesprocenten for private virksomheder er 51 pct. (45-61 pct.), mens den for de offentlige virksomheder er 58 pct. (49-73 pct.) (tabel 5)

⁷ AT-10 er en gruppering af Arbejdstilsynets inddeling af virksomhederne i 36 branchegrupper. Grupperingerne fremgår af Bilag C i Arbejdstilsynets årsopgørelse 2013 af anmeldte arbejdsulykker: <http://arbejdstilsynet.dk/da/statistik/arbejdsskader/arbejdsskader-arsopgorelser>.

Tabel 5: Antal 15-64-årige lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke jf. Arbejdstilsynets Ulykkesregister og Arbejdskraftundersøgelsen fordelt på sektor

	AT	Arbejdskraftundersøgelsen		Andel anmeldte	
		Antal	95 % konfidensinterval	Procent	95 % konfidensinterval
Private virksomheder	20.030	39.000	33.000;45.000	51	45;61
Offentlige virksomheder	14.616	25.000	20.000;30.000	58	49;73

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister, Danmarks Statiks Arbejdskraftundersøgelsen og Beskæftigelse for lønmodtagere

Længden af fraværet efter arbejdsulykken

Med henblik på at belyse anmeldeprocenten afhængig af længden af fraværet efter arbejdsulykken, er lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke i AKU opdelt svarkategorierne 'under 1 måned', 'over 1 måned' og 'stadig fraværende' (tabel 8). Sidstnævnte kategori kan ikke meningsfuldt fordeles mellem de to førstnævnte grupper da ulykkestidspunktet ikke kendes, og de beregnede anmeldeprocenter i det følgende er derfor overestimerede⁸. Kategorierne 'under 1 måned' og 'over 1 måned' er dannet af de forskellige svarkategorier, som AKU tilbyder (se tabel 7 i appendiks).

For arbejdsulykker med et fravær på under én måned er anmeldeprocenten 61 pct. (54-72 pct.), mens den er 41 pct. (31-53 pct.) for arbejdsulykker med et fravær på over en måned (tabel 6). Analysen viser dermed en signifikant højere anmeldelsesprocent for arbejdsulykker med under én måneds fravær.

Tabel 6: Antal 15-64-årige lønmodtagere med mindst én anmeldepligtig arbejdsulykke jf. Arbejdstilsynets Ulykkesregister fordelt på forventet fravær og Arbejdskraftundersøgelsen fordelt på rapporteret fravær

	AT	Arbejdskraftundersøgelsen		Andel anmeldte	
		Antal	95 % konfidensinterval	Procent	95 % konfidensinterval
Uoplyst	1226	-	-	-	-
Stadig fraværende*	-	5.000	3.000;7.000	-	-
Under 1 måned	28.089	46.000	39.000;52.000	61	54;72
Over 1 måned	5.317	13.000	10.000;17.000	41	31;53

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister, Danmarks Statiks Arbejdskraftundersøgelsen og Beskæftigelse for lønmodtagere

* Jf. DSTs retningslinjer for brug af AKU data: Der er usikkerhed forbundet med tallene grundet få observationer (mellem 4.000-7.000).

⁸ Antages det, at fordelingen af fraværet for de personer, der stadig er fraværende, er den samme som for personer med kendt fravær, fås en anmeldeprocent på 56 ved fravær under en måned (5 procentpoint under det aktuelle) og en anmeldeprocent på 38 ved fravær over én måneds (3 procentpoint under det aktuelle).

Resultatet er overraskende, idet forventningen var, at anmeldeprocent ville være højest for tilfælde med et fravær over én måned. Ved længerevarende fravær må skaden antages oftere at være af alvorlig karakter, end ved et kortere fravær. Samtidig har analyser af skadestuedata vist, at for alvorlige skader, som læsion af nerver samt knusning og amputation er anmeldeprocenten mellem 61 og 72 pct. og højere end for øvrige typer af læsioner⁹.

En mulig årsag kan være usikkerheder knyttet til det rapporterede fravær i AKU, eksempelvis usikkerheden som følge af, at respondenterne skal huske længden af et sygefravær op mod ét år tilbage. Dertil kan der af forskellige årsager være sket forskydninger i valget mellem svarkategorierne for kort og længerevarende sygefravær. De to svarkategorier 'Inden for 14-30 dage' og 'Inden for en måned og op til tre måneder' er ikke umiddelbart entydige, når der skal skelnes mellem fravær over og under én måned (se tabel 7 i appendiks).

En yderlig årsag til det uventede resultat kan ligge i gruppen af personer, som fortsat er fraværende, da de bliver adspurgt i AKU. Ulykkestidspunktet for denne gruppe er ikke kendt, og det er derfor ikke muligt at vurdere, hvorvidt respondenterne i denne gruppe hovedsageligt har haft et længerevarende fravær. Er det tilfældet, vil det betyde en relativ lavere anmeldeprocent for gruppen med et fravær over én måned.

Det er undersøgt, om resultatet kan skyldes at personer, som har været udsat for mere end én arbejdsulykke, i højere grad rapporterer fraværet for det tilfælde, som har ført til det længste fravær. Det vurderes imidlertid ikke at være tilfældet. Relativt få af lønmodtagerne i AKU rapporterer, at de har været udsat for mere end én arbejdsulykke (10 ud af de 309 lønmodtagere i AKU), og blandt disse rapporteres overvejende et fravær under én måned.

Endelig kan en mulig årsag være, at der i AKU sker en overrapportering af hændelser i relation til arbejdet, som har ført til et længere fravær, men som definitions-mæssig ikke er en arbejdsulykke. Det er velkendt, at pludseligt opstående smerter og overbelastninger af muskelskelet, i nogle tilfælde opfattes og rapporteres som en arbejdsulykke, men hvor det reelt set ikke er den akutte påvirkning under hændelsen, som fører til skaden. I stedet er det en resultat af længere tids gentagne påvirkninger eller fx latente svagheder, der fører til en diskusprolaps.

Perspektivering til undersøgelsen 'Arbejds miljø og helbred'

I Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljøes spørgeskemaundersøgelse 'Arbejds miljø og helbred' (AH) for lønmodtagere stilles der også spørgsmål om udsættelse for arbejdsulykker i henholdsvis 2012 og 2014.

I 2014 oplyser 6,7 pct. (6,3-7,1 pct.) af de adspurgte 18-64-årige lønmodtagere i AH, at de indenfor de sidste 12 måneder været udsat for en eller flere arbejdsulyk-

⁹ Udredning af årsager til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker 1996-2010 - en registerbaseret undersøgelse. Binger U, Dyreborg J, Hansen JV, Thomsen BL. Det Nationale Forskningscenter for Arbejds miljø 2013. ISBN 978-87-7904-260-5

ker, som medførte mere end én dags fravær¹⁰. I 2012 var andelen 6,5 pct., og der er ikke signifikant forskel på de to tal¹¹.

I AKU er den tilsvarende andel 2,5 pct. (2,2 -2,9 pct.). Med denne AKU-opgørelse er analyseudvalget afgrænset til 18-64-årige lønmodtagere, som har svaret bekræftende på, at de har været i beskæftigelse i referenceugen for undersøgelsen.

Der er således en markant forskel i niveauet for rapportering af anmeldeligt arbejdeulykker mellem de to undersøgelser, hvilket der kan være en række metodiske årsager til. Først og fremmest er spørgsmålene om arbejdsulykker stillet forskelligt. Hvor der i AH alene anvendes ét spørgsmål, stilles der i AKU en række spørgsmål fra den internationale Labour Force Survey. I AKU fremstår det umiddelbart klarere, at der spørges til ulykker sket i forbindelse med arbejdet. En anden forskel er, at der i AH anvendes spørgeskemaer, mens AKU gennemføres ved telefoninterview med instruktion til interviewer om definition af arbejdsulykker og hvordan længden af fraværet skal gøres op. Endelig er en mulig årsag forskel mellem undersøgelsesernes populationer. I AKU anvendes et vidt lønmodtagerbegreb med krav om blot én times lønnet beskæftigelse i referenceugen. I AH er kravet mindst 35 løntimer inden for en måned og en løn på mindst 3.000 kr. ifølge oplysninger baseret på eIndkomstregistret.¹² Den lavere beskæftigelsesgrad i AKU kan føre til en lavere andel, der har været udsat for en arbejdsulykke, idet tiden under risiko samlet set vil være lavere for deltagere i AKU end i AH¹³.

Det vurderes at med anvendelsen af AKU frem for AH, fås det mest konservative estimat for underanmeldelsen af anmeldeligt arbejdeulykker til Arbejdstilsynet.

¹⁰ Spørgsmålet lyder: Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for en eller flere arbejdsulykker, som medførte mere end én dags fravær? Svarkategorierne er 'Ingen ulykker', '1 ulykke', '2 ulykker', '3 ulykker' og '4 eller flere ulykker'.

¹¹ <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/arbejdsmiljoedata/arbejdsmiljoe-og-helbred-20/arbejdsmiljoet-i-ord/2014/arbejdsulykker-og-sikkerhedskultur/arbejdsulykker-og-sikkerhedsklima>

¹² Opgørelse af belastningsindeks for psykisk arbejdsmiljø og muskelskelet 2015. Midtvejs-evaluering af målopfyldelsen i 2020-strategien. Notat. Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. November 2015.

¹³ Det er ikke muligt at beregne hvor stor en andel af respondenterne i AKU der ligeledes vil kunne optræde i AH, da der i AKU kun spørges til arbejdstimer i referenceugen og ikke til arbejdstimer indenfor en måned.

Konklusion

Undersøgelsen viser, at for 15-64-årige lønmodtagere er underanmeldelsen af anmeldeligt arbejde 46 pct. (39-52 pct.). Der er ikke forskel i underanmeldelsen mellem mænd og kvinder. For aldersgruppen 18-24-årige er der en signifikant højere underanmeldelse sammenlignet med 40-49-årige, mens der for øvrige aldersgrupper ikke er signifikante forskelle. Undersøgelsen peger på forskelle i underanmeldelsen afhængig af branchegruppe, men resultaterne er ikke statistisk signifikante. Der er heller ikke fundet signifikante forskelle mellem den offentlige og den private sektor. Analysen viser en signifikant lavere underanmeldelse af arbejdsulykker med fravær under én måned sammenlignet med arbejdsulykker med fravær over én måned. Dette resultat er bemærkelsesværdigt, da forventningen var, at underanmeldelsen af de mest alvorlige arbejdsulykker ville være lavere end for de mindre alvorlige arbejdsulykker. Manglende validitet i målingen af fraværets længde i AKU kan være en medvirkende til dette resultat.

Appendiks

Datagrundlag - Arbejdskraftundersøgelsen

Danmark Statistiks AKU-data består af en række variable, der anvendes til at definere blandt andet beskæftigelse og branche. Derudover indeholder datasættet variable fra en EU-kodifikation¹⁴, der er afledt af de spørgsmål, der er stillet i spørgeskemaet. Tabel 7 viser de variable fra AKU og EU-kodifikationen, der er blevet brugt i analysen.

I analysen anvendes EU-kodifikationer for erhvervsmæssig status. Beskæftigede personer, er personer, som i referenceugen eller i de sidste 12 måneder har arbejdet mindst én betalt time, som er selvstændige (med eller uden ansatte) eller medarbejdende familiemedlemmer. Personer, der er midlertidigt fraværende fra deres arbejde betragtes ligeledes som beskæftigede. En lønmodtager i Arbejdskraftundersøgelsen er en person, der har arbejdet som lønmodtager i referenceugen, alternativt inden for de sidste 12 måneder. I EU-kodifikationen medtages medarbejdende ægtefæller med lønaftale som lønmodtagere (hvilket AKUs egne variable ikke gør). I alt to variable fra Arbejdskraftundersøgelsens EU-kodifikation udgør lønmodtagerdefinitionen i analysen (STAPRO og STAPROPR i tabel 7).

Branche bestemmes ud fra i alt tre variable, der findes i AKU. Branchen bestemmes primært på baggrund af branchen i referenceugen. Hvis en person ikke er i beskæftigelse og tilknyttet en branche i referenceugen tilknyttes branchen fra et år tidligere, denne er baseret på to variable¹⁵. Disse tre variable gør, at alle personer i analyseudvalget får tildelt en branche på baggrund af DB07 kodifikationen, der herefter omdannes til Arbejdstilsynets 36 branchegruppe og herfra til Arbejdstilsynets 10 branchegruppe. DB07 kodifikationerne er primært tildelt automatisk på baggrund af oplysninger om arbejdssted angivet i spørgeskemaet, enkelte er kodet manuelt men med en høj kvalitet ifølge DST¹⁶.

Udover branche bestemmes også, hvilken sektor (offentlig/privat) personen er beskæftiget indenfor. Sektorkoden findes, som branchekoden, i tre variabler. En variabel med sektorkode tilknyttet referenceugen og to variable tilknyttet sektorkoden et år tidligere, hvis en person ikke har haft en sektorkode fra referenceugen.

Ad hoc modulet til Arbejdskraftundersøgelsen om arbejdsulykker og arbejdsrelaterede helbredsproblemer er kun stillet til personer, der har været i beskæftigelse i referenceugen eller inden for de sidste 12 måneder i forhold til interviewugen. De indlagte filtre i AKU-spørgeskemaet udgør beskæftigelsesdefinitionen.

¹⁴ EU-kodifikationerne danner grundlag for de tal, DST indberetter til Eurostats Labour Force Survey, og disse tal er blevet anvendt til at validere andelen der rapporterer en arbejdsulykke i nærværende analyse.

¹⁵ I AKU findes der både en variabel, der omhandler branche et år tidligere samt en variabel om branche i seneste job. Begge variable er medtaget i analysen for at få tilknyttet branche til alle de personer, der indgår.

¹⁶ Vurdering af kvaliteten af de manuelt kodede DB07 kodifikationer findes i en variabel i datasættet.

Tabel 7: Oversigt over anvendte variable i Arbejdskraftundersøgelsen

Variabel	Beskrivelse
Surveysspørgsmål	
AHSkad	Er du, inden for de seneste 12 måneder, kommet til skade på grund af en arbejdsulykke? Ja, en arbejdsulykke Ja, to eller flere arbejdsulykker Nej
AHHvor	Hvornår var du i stand til at arbejde igen efter arbejdsulykken? Stadig fraværende pga. arbejdsulykken, men forventer at kunne genoptage arbejdet Forventer aldrig mere at kunne arbejde på grund af ulykken Mindre end en dag, eller slet ikke fraværende Inden for 1-3 dage Inden for 4-13 dage Inden for 14-30 dage Inden for 1 måned op til 3 måneder Inden for 3 måneder op til 6 måneder Inden for 6 måneder op til 9 måneder Inden for 9 måneder op til 12 måneder
EU-kodifikationer	
STAPRO	Erhvervsmæssig status i referenceugen Selvstændig erhvervsdrivende med ansatte Selvstændig erhvervsdrivende uden ansatte Lønmodtager Medarbejdende familiemedlem
STAPROPR	Erhvervsmæssig status et år tidligere Selvstændig erhvervsdrivende med ansatte Selvstændig erhvervsdrivende uden ansatte Lønmodtager Medarbejdende familiemedlem
Variabler kodet på baggrund af oplysninger i survey	
B2VirKD/ BfHvorD/ BgVirKD	Virksomhedens branchekode for beskæftigelse i referenceugen/et år tidligere/sidste job inden for det sidste år
B2VirSek/ BfVirSek/ BgVirSek	Sektorkode (privat/offentlig)
Baggrundsoplysninger	
Alder	Respondentens alder
Koen	Respondentens køn

Kilde: Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelsen

Afgrænsning af analyseudvalget

Analyseudvalget i denne undersøgelse består af personer i alderen 15-64 år, der har været i beskæftigelse inden for det sidste år og haft mindst én arbejdsulykke i løbet af året. I alt 14.993 enkeltpersoner har besvaret spørgsmålet om arbejdsulykker, og har derfor også været vurderet til at være i beskæftigelse på baggrund af spørgsmålene i AKU, af disse har 537 personer angivet, at de har været udsat for mindst en arbejdsulykke inden for det sidste år. Af de 537 personer, der har haft en arbejdsulykke, er 506 lønmodtagere. Når man yderligere begrænser analyseudvalget til kun at omfatte de personer, der har haft en anmeldepligtig ulykke er der 327 personer, heraf 309 lønmodtagere.

Når antallet af beskæftigede 15-64 årige for de sidste 12 måneder opregnes til den fulde undersøgelsespopulation, som stikprøven er taget i, svarer det til, at 3.203.000 personer (3.175.000-3.231.000) er vurderet til at være i beskæftigelse, heraf 2.964.000 personer (2.939.000-2.988.000) som lønmodtagere. Ser man kun på referenceugen er 2.637.000 personer (2.607.000-2.667.000) vurderet til at være i beskæftigelse, heraf 2.414.000 personer (2.383.000-2.444.000) som lønmodtagere.

Ser man på personer, der har været i beskæftigelse i de sidste 12 måneder har 3,9 pct. (3,5-4,3 pct.) af de 15-64-årige haft mindst én arbejdsulykke, blandt 15-64-årige lønmodtagere er det 4,0 pct. (3,7-4,4 pct.). Ser man kun på de anmeldepligtige ulykker har 2,1 pct. (1,9-2,4 pct.) blandt de beskæftigede haft en ulykke, blandt lønmodtagere er det 2,2 pct. (1,9-2,4 pct.).

Ved opregning fås 68.000 personer (60.000-75.000), der har været i beskæftigelse og udsat for mindst en anmeldepligtig arbejdsulykke inden for det sidste år, for lønmodtagere alene, er det 64.000 personer (57.000-72.000).

Datagrundlag – anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet

Til beregning af underanmeldelsen af anmeldepligtige arbejdsulykker anvendes Arbejdstilsynets register over anmeldte arbejdsulykker til og med 31. december 2014. For at matche perioden dækket af AKU, foretages en afgrænsning til 15-64-årige personer, som har været ude for én eller flere ulykker i perioden 2. kvartal 2012-1. kvartal 2013. Der er anmeldt i alt 39.730 arbejdsulykker sket i denne periode for i alt 38.464 unikke personer (tabel 8).

Registret over anmeldte arbejdsulykker kobles med Danmarks Statistiks register Beskæftigelse for lønmodtagere (BFL) for at identificere tilskadekomne lønmodtagere. BFL indeholder månedsbaserede oplysninger om lønudbetalinger i Danmark. Koblingen sker på baggrund af person- og virksomhedsnummer, samt måned og år for den anmeldte arbejdsulykke. I den givne periode, har det for knap 10 pct. af de tilskadekomne ikke være muligt at finde en ansættelse i BFL, og dermed reduceres antallet af anmeldte arbejdsulykker for den givne periode til 35.803 tilfælde sket for 34.646 unikke lønmodtagere. Årsagerne til, at det ikke har været muligt at finde en ansættelse i BFL er fejl i registrering af ulykkestidspunktet, fejl i registrering af person- og/eller virksomhedsnummer samt tilskadekomne uden formel ansættelse.

Det bemærkes endvidere, at oplysninger om arbejdsstedets branche og sektor hentes fra BFL.

Såvel ved anmeldelse af arbejdsulykker som i AKU indsamles oplysninger om fraværet efter arbejdsulykken, hvilket gør det muligt også at belyse underanmeldelsen afhængig af fraværets længde. I analysen anvendes kategorier som relaterer til 2020-arbejdsmiljøstrategiens definition af alvorlige arbejdsulykker¹⁷, og der skelnes mellem fravær under 1 måned, og fravær på én måned og derover. Ved anmeldelse af arbejdsulykker skal oplyses det forventede fravær, og denne oplysning vurderes at være behæftet med usikkerhed bl.a. fordi anmeldefristen er ni dage. Alternativt kan fraværets længde for anmeldte arbejdsulykker belyses ved sygedagpengeudbetalinger, der kan relateres til ulykkestidspunktet¹⁸. For den givne periode er der dog kun en mindre forskel i antal unikke personer, som har haft et forventet fravær over 1 måned (5.317) og antallet af unikke personer, hvor der til ulykkestidspunktet kan relateres sygedagpengeudbetalinger ved fravær over 30 dage (5.193) (tabel 8). I analysen sammenholdes de 5.317 tilfælde med forventet fravær over 1 måned med AKU, da det giver det mest konservative skøn af underanmeldelsen for denne kategori.

Tabel 8: Anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet sket i 2. kvartal 2012 - 1. kvartal 2013 for 15-64-årige

	I alt	Heraf unikke personer		
		I alt	Forventet fravær 1 måned og derover	Sygedagpenge med fravær over 30 dage
Anmeldte arbejdsulykker	39.730	38.464	6.097	5.669
Heraf blandt lønmodtagere ifølge BFL	35.803	34.646	5.317	5.193

Kilde: Arbejdstilsynets Ulykkesregister pr. 31. december 2014 samt Danmarks Statistiks registre Beskæftigelse for lønmodtagere og Syge- og barseldagpengeregister.

Beregninger

Da AKU er en stikprøvebaseret undersøgelse og resultaterne derfor behæftet med usikkerhed beregnes et 95-procent konfidensinterval for alle resultater. Konfidensintervaller afrundes til nærmeste 1.000, som de øvrige tal i AKU. Beregningerne er sket med Statas svy-modul, der bruges i arbejdet med vægtede data.

¹⁷ I 2020-arbejdsmiljøstrategien er alvorlige arbejdsulykker defineret som tilfælde, der har ført til varigt mén og/eller længerevarende sygefravær over 30 dage. Den nedre grænse i fraværet ved 30 dage skyldes, at den arbejdsgiverbetalte periode er 30 dage, hvorefter der ydes refusion i form af sygedagpenge.

¹⁸ For nærmere beskrivelse af datagrundlag se notat 'Status til og med 2013 for mål om reduktion i alvorlige arbejdsulykker i 2020-arbejdsmiljøstrategien' (Arbejdstilsynet, 26. november 2015): <http://arbejdstilsynet.dk/da/statistik/overvaagning-af-arbejdsmiljoet.aspx>.

Antallet af anmeldepligtige arbejdsulykker med tilhørende konfidensinterval ifølge AKU sammenholdes med antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, hvorved der kan beregnes en anmeldelsesprocent samt et konfidensinterval for denne. Der beregnes anmeldelsesprocenter med tilhørende konfidensinterval for alle anmeldepligtige ulykker, anmeldepligtige ulykker for lønmodtagere og herunder fordelt på køn, alder, branche, sektor og fraværets længde. Dette gøres for dels for at belyse spændet for underanmeldelsen og dels for at undersøge, om der er signifikante forskelle, når der opdeles på branche, sektor, køn og alder.